

REPUBLIKA SLOVENIJA
DRŽAVNI SVET

**GOVOR PREDSEDNIKA DRŽAVNEGA SVETA ALOJZA KOVŠČE NA SLOVESNOSTI
OB 10. OBLETNICI SMRTI VÁCLAVA HAVLA**

Ljubljana, 13. 12. 2021

Spoštovane gospe in gospodje,

cenjeni veleposlanik Češke republike, vaša ekscelenca Juraj Chmiel,

v tem mrzlem in zasneženem dopoldnevu smo se zbrali, da bi počastili spomin na človeka, velikana svobodne misli, neusmiljenega kritika totalitarizma in podžigalca strastnega hrepenenja po pravičnosti.

Njegova življenjska pot je bila kot hoja po vrvi, razpeti čez globino brezna pekla, iz katerega so odmevali kriki milijonov duš, obsojenih na trpljenje, ker se niso sprijaznile z življenjem v »raju na zemlji«, zgrajenim na religiji dialektičnega materializma in razrednega boja.

Navkljub odličnemu ravnotežju, ki ga je lovil s pomočjo svojega izjemnega intelekta, so ga plameni pekla nekajkrat oplazili, vendar ga niso uspeli potegniti vase. Lomili so ga, vendar ga niso zlomili. Zapirali so ga, vendar niso zaprli poti njegovi misli, ki se je dvignila kot duh iz Aladinove svetilke in poletela čez meje njegove domovine.

Václav je postal sodobni Janez Krstnik, glas vpijočega v puščavi, ki je ljudstvo krščeval ne z vodo Jordana, temveč z duhom upora. Zravnal je vijugave poti zablod o dobrohotnosti renoviranega zatiralskega režima, znižal vrhove gora dotlej nedotakljive oblasti. Pripravil nas je na spreobrnjenje.

Havel je dobro vedel, da živeti v času brez vojn ne pomeni živeti v svobodi. Spone duha so bile zanj hujše od železnih suženjskih verig. Okovani suženj namreč čuti omejitve pri vsakem gibu in koraku. Vsak trenutek svojega življenja ve, kako daleč lahko seže v okovih. V duhu zaslužjenih ljudi pa ne omejujejo železne verige, temveč verige strahu. Nikoli ne vedo zagotovo do kod sme njihov korak, po čem se sme stegniti njihova roka, koliko iskrena in glasna sme biti njihova beseda.

V svojih delih je budil moč nemočnih. Lahko bi rekli, da je spisal evangelij zatiranih in v njem nakazal pot do odrešenja, tlakovano s pogumom in vodeno z razumom namesto brutalne sile. Zanašal se je na pravico in resnico, ki preživita vsako obliko zatiranja, ker sta večni in neminljivi. Ni sprejel v obraz vržene rokavice oblasti, ki je vabila na krvavi dvoboju. Znal je oceniti zgodovinski trenutek najti načine boja, ki so zlo spodkopali od znotraj in zunaj, da se je na koncu zrušilo samo vase.

Ko smo narodi z napačne strani železne zavese s hrepenenjem ujetnikov obračali proseče poglede na ono stran, k tistim, ki so živeli v demokraciji, se je zavedal, da nam svobode ne bodo poslali s paketi humanitarne pomoči. Na Evropo je gledal s spoštovanjem, vendar kritično. Nikoli ji ni odpustil, da se je bila skozi zgodovino večkrat pripravljena ozreti stran od očitnega porajanja zla, da bi le ohranila udobje miru in lastnega blagostanja. Zanimivo bi bilo videti in slišati, kaj bi Václav Havel povedal o današnji Evropi, če bi lahko bil še tukaj, med nami.

Vaclava ni več, ostaja pa njegova misel, dramilo uspavanim in obupanim. Demokracija je lepa, vendar krhka roža, ki raste med plevelom. Vsak posameznik, vsak narod mora poskrbeti, da plevel ne preraste rože, sicer je bilo vse trpljenje mnogih rodov zaman. Dolga pot je pred nami in Vaclavova misel nam jo osvetljuje, da spotoma ne zaidemo in obstanemo ujeti, kot smo bili nekoč.

Dovolite, da zaključim s to njegovo mislijo:

»Upanje je stanje duha, ne sveta. Upanja, v svojem globljem in mogočem pomenu, ne moremo enačiti z veseljem, ko nam gre dobro, niti s pripravljenostjo, da investiramo v podjetja, ki očitno vodijo v uspeh. Upanje je prej sposobnost delati za nekaj, kar je dobro.«

Delajmo torej tisto, kar je dobro za ljudi, naše narode, Evropo in svet.

Hvala za pozornost.